

XLII. mezinárodní konference archeologie středověku

XLII. mezinárodní konference archeologie středověku se konala ve dnech 20.–24. září 2011 v Brtnici v Jihlavě. Hlavní téma konference znělo „Člověk před hradbou a za hradbou“ a kromě příspěvků o fortifikacích zazněly i referáty o vesnických sídlech, sakrální architektuře a hmotné kultuře.

Pofadatelem setkání byl Ústav archeologie a muzeologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Muzeum Vysočiny v Jihlavě, Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, Moravský zemský archiv v Brně a město Brtnice.

Konferenci se účastnilo sedmdesát šest odborníků, nejen archeologů, ale i historiků, historiků umění, architektů a badatelů z dalších oblastí přírodních věd a technických oborů. Celkem bylo předneseno čtyřicet referátů, dále bylo prezentováno devatenáct příspěvků v panelové diskuzi.

Po úvodních projevech starosty Brtnice Stanislava Jirků, radní kraje Vysočiny pro oblast školství RNDr. Marie Kružíkové a zástupců pořádajících institucí následovaly úvodní referáty, nejdříve prof. PhDr. A. T. Ruttkaye, DrSc., o stavu výzkumu hradů na Slovensku a doc. PhDr. M. Slivky, CSc., o vrcholně středověkých fortifikacích na Slovensku, pak prof. PhDr. T. Durdíka, DrSc., o problematice možného ovlivnění středoevropské hradní architektury křížovými výpravami. Blok úvodních referátů byl uzavřen příspěvkem doc. Ing. PhDr. M. Plačka o problematice refugiální funkce fortifikací. Pak přišly na řadu tři příspěvky týkající se výzkumu hradu Rokštejna, který je v posledních letech prováděn ÚAM FF MU v Brně za účasti studentů. Prof. PhDr. Z. Měřinský, CSc., promluvil o výzkumu hradu, Mgr. J. Mazáčková o zpracování archeologických dat z výzkumu v prostředí GIS a Ing. J. Vinař o konzervaci této stavby. Dále byl na programu hlavní blok o opevněných sídlech. Z příspěvků vyjímáme referát PhDr. D. Frolíkové-Kaliszové o výsledcích výzkumu opevnění Pražského hradu, Bc. J. Hasila a Dipl. Ing. F. Biera, M.A., o mezinárodním projektu zaměřeném na zhodnocení starších a realizaci nových výzkumů Chebského hradu, příspěvek Mgr. J. Hložka, Ph.D., P. Menšíka a RNDr. R. Křivánka o výzkumu Kozího hrádku, příspěvky Mgr. I. Peřiny o stavebně historickém průzkumu hradu Hamrštejna a Ing. M. Kudrnovského a jeho kolegů o dokumentaci tohoto hradu pomocí totální stanice, Mgr. M. Čechury o raně středověkém sídle u kostela Nanebevzetí Panny Marie v Bukovci a Mgr. P. Hejhala, Ph.D., a Mgr. P. Hrubého, Ph.D., o fortifikacích na hornických a hutnických lokalitách. Následoval příspěvek Mgr. J. Mazáčkové, V. Vítkoviče, Mgr. S. Vohryzka a Mgr. D. Zimoly o povrchovém průzkumu zaniklé středověké vesnice Bradlo a jeho vyhodnocení. Velmi zajímavá byla skupina příspěvků pracovníků společnosti Archaia Brno, o. p. s. (D. Merta, Bc. M. Dejmál, Mgr. V. Kolařík, Mgr. M. Peška) týkajících se nových výzkumů hradů na Moravě (Veselí nad Moravou, Břeclav) a přinášejících informace o dřevohliněné či dřevěné podobě těchto sídel či jejich částí. Tématem dalších bloků byla vesnická sídliště a městské fortifikace a pak sakrální architektura. Z přednesených referátů zmiňme alespoň příspěvek doc. PhDr. F. Gabriela, Ph.D., a PhDr. L. Kursově o středověkém městském domě v České Lípě, Mgr. D. Zimoly o vesnické sakrální architektuře na Českomoravské vrchovině ve 13. století, Mgr. Z. Schenka a Bc. J. Mikulíka o nových objevech v areálu bývalého cisterciáckého konventu na Velehradě a Mgr. V. Kolaříka, D. Merty a Mgr. M. Pešky o dosud neznámém objektu – pravděpodobně paláci – v areálu benediktinského kláštera v Třebíči, z referátů týkajících se území Slovenska pak příspěvek PhDr. Š. Oriška, CSc., o problematice středověkého portálu klášterního kostela v Šahách. Z posledního bloku o hmotné kultuře měl obecný význam příspěvek Mgr. M. Čurného, Ph.D., a Mgr. P. Nagyho o středověkém a novověkém keramickém potrubí ze Slovenska, velmi zajímavý i z historického hlediska byl referát Mgr. P. Žákovského o železných artefaktech z Nedakoníc a lokalizaci tohoto centra radikálního husitství na Moravě.

V programu konference bylo i několik společenských večerů a exkurzí. Dne 20. září se ve večerních hodinách konala prohlídka zámku v Brtnici a Hoffmannova muzea, následujícího dne odpoledne exkurze po lokalitách severní části kraje Vysočina připadla na 22. září (Polná – město a hrad přestavěný na zámek, muzeum v Přibyslavi, Žižkova mohyla, hrad Ronov nad Sázavou, muzeum v Dolní Krupě s archeologickými nálezy z hradu Ronovce a hrad Lipnice).

XLII. konference archeologie středověku přispěla díky předneseným příspěvkům a bohaté diskuzi během vlastního jednání i v průběhu exkurzí a společenských večerů k poznání nejnovějšího stavu výzkumu zejména středověkých fortifikací a sakrální architektury.

Stanislav Vohryzek